

ОНОМАСТИКА

УДК 811.161.2'81'373.2

Дмитро Бучко, Ганна Бучко (Тернопіль)

ХАРАКТЕРИСТИКА НОМІНАЦІЇ ПОСЕЛЕНЬ ДАВНО І НОВОЗАСЕЛЕНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ (на матеріалі ойконімії Тернопільщини та Миколаївщини)

У статті зроблено спробу встановити використання чотирьох виділених нами принципів номінації поселень в ойконімії давно заселеної Тернопільщини і новозаселеної Миколаївщини. Аналіз ойконімії цих територій показав, що на території Тернопільщини домінуючим є перший принцип номінації – називання поселення через відображення в його назві іменування окремої особи або групи осіб (Збараж, Зборів, Гусятин; Білоголови, Васильківці, Микулинці), а в ойконімії новозаселеної території Миколаївщини найчастіше використовуються другий і третій принципи: 1) називання поселення через відображення в його назві назв сусідніх об'єктів (Брід, Кринички); 2) через відображення в назві поселення його (поселення) індивідуальних ознак (Воля, Безводне, Товсте).

Ключові слова: ойконім, принципи номінації.

Вивчення номінації об'єктів навколишнього світу стає одним з найактуальніших завдань сучасного мовознавства та загальної ономастики зокрема. Номінація – це складова частина когніції (пізнання об'єктивної дійсності), а тому вона реалізується за участю різних елементів гносеологічної ситуації, найосновнішими з яких є три: 1) людина, що здатна сприймати й пізнавати навколишній світ; 2) реальна дійсність (конкретні об'єкти); 3) мова, мовні знаки, що здатні

фіксувати й відображати у свідомості людини реалії об'єктивної дійсності у формі мовних знаків. Процес сприйняття і пізнання оточуючої дійсності реалізується поетапно: *по-перше*, здійснюється виокремлення певного об'єкта з групи інших (подібних чи відмінних); *по-друге*, відбувається попередній загальний аналіз денотата – особа/неособа, природний/неприродний (створений людиною); *по-третє*, визначаються характерні ознаки об'єкта і його місце в конкретному ряді реалій; *по-четверте*, вибирається конкретна ознака, яка, на думку номінатора, може найкраще презентувати сам об'єкт чи виражати відношення об'єкта до його власника; *по-п'яте*, проводиться вибір такого мовного знака (вербального компонента), який здатний відображати у свідомості людей цю конкретну реалію.

У гносеолого-семіотичному аспекті номінація як кінцевий етап когніції є процесом перетворення фактів позамовної дійсності в надбання системи і структури мови [Яз. номин.: 13]. Слова, в тому числі й власні назви, по суті заступають, репрезентують реальні предмети і об'єкти. Номінація реалій навколишньої дійсності є прямою (первинною) і непрямую (вторинною, опосередкованою). Пряма лексична номінація практично завжди є процесом перетворення фактів об'єктивної реальності у знаки, що мають певне лексичне значення і граматичні категорії. Не можна не погодитися з твердженням Г. Уфимцевої, що акти „прямої (первісної) номінації за допомогою слів важливі тим, що вони одночасно пов'язані з опредмеченням людиною об'єктивного світу, а також з усіма етапами суспільного досвіду та її трудової діяльності” [Уфимцева: 7-8].

Називання об'єктів навколишньої дійсності, якщо йдеться про онімний рівень, здійснюється не стихійно, а у відповідності з певними принципами і способами номінації, а також із закріпленням цього процесу називання у свідомості людей за допомогою певних лексичних (вербальних) одиниць. Словесний знак, на думку Г. Уфимцевої, є основною когнітивною одиницею мовної системи, яка фіксує та зберігає у скритому вигляді форми переходу реальності в мислення, тобто у форму знання, відображаючи разом з цим ступені пізнання” [Уфимцева: 9]. Отже, лесемі, в т. ч. й оніми, стають у цьому процесі пізнання замісниками й репрезентантами реальних предметів чи навіть явищ. Вони по суті дематеріалізують і формалізують іменовані об'єкти як фрагменти дійсності. Власне завдяки мовним одиницям у свідо-

мости людей закріплюється дзеркальне та смислове відображення номінованих об'єктів.

Будь-який вираз, як пише Р. Коутс, може бути безпосередньо співвіднесений зі своїм референтом (денотатом), і ця співвіднесеність може бути денотативною, якщо назва виражає зміст денотата, або лише преференційною, якщо назва не виражає суті денотата, а лише називає його. [Коутс: 14]. Першими вербальними одиницями є апелятиви, а другими – оніми.

Номінація об'єктів загальними назвами розпочалася, очевидно, ще на ранній стадії людської цивілізації, а виникнення власних назв об'єктів навколишньої дійсності та формування системи онімів розпочалося відповідно вже на вищому рівні цивілізації, практично після завершення первісної прямої номінації. У природі немає реалій, які мали б власні назви, не маючи загальних. Онімна номінація є фактично вторинною стосовно до апелятивної: онімні лексеми відповідним чином накладаються на апелятивні лексеми. Останні передусім групують конкретні об'єкти у певні ряди, класи, а онімні лексеми вичленовують окремі об'єкти із ряду їм подібних.

Номінація реалій об'єктивної дійсності виявляє свої певні особливості не лише в залежності від рівня номінації (апелятивний – онімний), але й від часових, суспільно-економічних, політичних і інших чинників. Як було уже відзначено, називання об'єктів навколишньої дійсності на онімному рівні відбувається у відповідності з конкретними принципами та способами їх реалізації. Під принципом номінації ми розуміємо основний напрям думки, за яким здійснюється називання конкретного географічного об'єкта з урахуванням відповідних мотивів і чинників цієї дії. Мотив по суті становить собою ту визначальну ознаку об'єкта, яка є своєрідним доонімним значенням назви.

Номінація відповідних об'єктів у різний час і в різних мовах здійснюється не однаково. Це стосується насамперед використання різних критеріїв називання конкретних об'єктів, а також закріплення цього процесу за допомогою відповідних вербальних засобів.

Безперечно, в кожній національній мові в різні історичні періоди використовуються свої критерії та мотиви називання певних об'єктів і разом з тим свої вербальні засоби вираження та закріплення цього процесу в мові.

Вивчаючи ойконімію різних регіонів України, ми виявили суттєві відмінності в структурно-словотвірних ознаках ойконімів цих територій і зокрема у кількісній та якісній репрезентації архаїчних структурно-словотвірних моделей ойконімів. Якщо на давно заселених територіях широко запрезентовані архаїчні моделі ойконімів на *-*jь* (*-*je*, *-*ja*), *-ичі*, *-ів* (*<-ов*), *-ин*, *-івці*, *-инці*, *-ськ*, *-иця* та ін., а до того ж в основах ойконімів цих територій збережені давньослов'янські (давньоукраїнські) композитні та відкомполітні імена, то в ойконімії новозаселених територій такі моделі ойконімів узагалі відсутні, а наявні ойконіми найчастіше походять від апеліативів, а відантропонімі назви поселень або містять у своїх основах лише церковно-християнські імена, або ж автохтонні слов'янські відапеліативні імена чи пізніші прізвиська.

Мета сьгоднішнього нашого дослідження встановити особливості реалізації виділених нами чотирьох принципів номінації поселень [Бучко: 41-51] на територіях з різним часом їх заселення. Об'єктом вивчення стали списки назв населених пунктів Тернопільської області (992 поселення) за даними довідника "Тернопільська обл. Адміністративно-територіальний поділ на 1.04.1967р." (Тернопіль, 1967 р.) і Миколаївської обл. (962 поселення) за довідником "Адміністративно-територіальний устрій" України (Київ, 1987 р.).

1. Номінація поселення через відображення в його назві зв'язку з найменуванням окремої особи або групи осіб.

Цей принцип називання поселень передбачає відображення в назві номінованого об'єкта найменування його власника. Відповідно такі назви поселень виражають приналежність. В ойконімії давно заселеної території це значення виражають суфікси *-*jь* (*-*j-e*, *-*j-a*), *-ів* (*<-ов*), *-ин*, *-івк-а*, *-их-а*, *-(ц)ин-а* та ін. Так, в ойконімії Тернопільщини, за даними названого вище довідника адміністративно-територіального поділу з 1967р., ми виявили 409 назв поселень (40,6% від усіх ойконімів регіону), що виражають посесивність, з них з суфіксом *-*jь* (*-*j-e*, *-*j-a*) – 42, з суфіксами *-ів/ин* – 157, з суфіксом *-івк-а* – 151, а з іншими формантами – 59 назв.

Територія Миколаївщини належить до новозаселених, адже найдавніші з існуючих тут поселень з'явилися щойно в другій половині ХУІІІ ст., а приналежність в ойконімах цього регіону виражена в основному за допомогою найновіших за часом виникнення суфіксів *-івк-*

а, а ще *-ов-е/-ев-е, -ин-е*, проте далеко не всі ойконіми з наведеними формантами виражають приналежність. Так, із 338 назв поселень Миколаївщини на *-івка* посесивними ми схильні вважати лише 200 (20,79%). Велика частина інших назв на *-івка* вживається з компонентом *ново-*, який свідчить про те, що такі поселення засновані вихідцями з однойменних за назвами, але без компонента *ново-*, населених пунктів, або ж багато назв на *-івка* є відапелятивними новотворами 40-60-х років ХХ ст. на зразок: *Веселівка, Зеленівка, Миролюбівка* та под. Важливим засобом вираження приналежності в ойконімах цієї території є суфікси *-ов-е/-ев-е, -ин-а*. Таких ойконімів засвідчено в довіднику 75 одиниць, але посесивними можна вважати лише 44 (4,57%). Приналежність виражають також ойконіми у формі Родов. відмінка – 13 назв (1,35%), ойконіми на *-иха* – 3 назви (0,31%), ойконіми з іншими формантами – 17 назв (1,77%). В ойконімії Миколаївщини ми виявили 264 назви поселень (27,44%), що виражають приналежність.

1.2. Перший принцип номінації поселень враховує не лише пряме, але й опосередковане відношення “об’єкт – особа/особи”, тобто в назві населеного пункту фіксується найменування не лише окремої особи, а групи людей, які отримали своє найменування від їх патрона чи родоначальника (засновника родини). Такі найменування людей ми називаємо відповідно *патронімними* та *родинними*, а утворені від них ойконіми – *відпатронімними* та *відродинними*. Зразок виникнення таких ойконімів наступний: найменування особи → найменування людей → назва населеного пункту. *Відпатронімні* ойконіми оформлені архаїчними суфіксами *-ич-і, -івц-і/-инц-і*. В ойконімії Тернопільщини вони презентуються таким чином: назв на *-ичі* – 5 (0,5%), назв на *івці/-инці* – 188 (18,66%), разом 193 (19,16%). В ойконімії Миколаївщини назви поселень з цими формантами не вживаються.

Відродинні назви оформлені флексіями *-у/-і*. Їх на території Тернопільщини зафіксовано 102 одиниці (10,02%). В цьому ж регіоні вживаються ще 8 назв типу *Дуліби, Ляхи, Цигани*, а також 12 назв на зразок: *Бобрівники, Конюхи, Пушкарі*. Перші назви ономасти найчастіше називають етронімними (=відетнонімними), другі – службовими, тобто дериватами від назв людей за їх родом занять, професією (=відпрофесійними). Проте як перші, так і другі ойконіми могли ви-

никнути і від однойменних антропонімів. пор. *Дуліб, Конюх, Пушкар* і ін. [Редько I: 76-504].

В ойконімії Миколаївщини з різних множинних моделей назв поселень вживаються лише назви на *-w/-i*, усього 16 одиниць, з яких відродинними ми схильні вважати лише 13 (1,35%).

Дещо по-іншому виражають відношення “об’єкт – особа/особи” ойконіми на *-ани/-яни*. Такі назви поселень походять від найменувань людей, що отримали своє наймення за характером, особливостями місцевості, на якій вони первісно оселилися, рідко за назвами поселень, з яких вони переселилися, напр.: *Глиняни, Озеряни, Ставчани; Перемшляни*. На території Тернопільщини ми виявили лише 15 (1,51%) таких ойконімів, а в ойконімії Миколаївщини вони взагалі відсутні. Разом від колективних назв мешканців утворено на території Тернопільщини 315 ойконімів (31,75%).

Отже, за першим принципом номінації поселень на території Тернопільщини утворено 724 ойконіми (72,98%), а на території Миколаївщини тільки 277 (28,79%).

2. Номінація поселення через відображення в його назві зв’язку з назвами сусідніх (зрідка віддалених) географічних об’єктів.

2.1. За другим принципом номінації поселень на території Тернопільщини утворилося порівняно невелике число ойконімів. Найчастіше вони виникали шляхом перенесення назв суміжних гідро-, а також різних рельєфно-ландшафтних об’єктів на створені поруч поселення, напр.: *Білокриниця, Вільшана, Гайок, Зарванія, Корчуенок, Раковець*, усього 118 назви (11,89%), а в ойконімії Миколаївщини шляхом перенесення назв водних і рельєфно-ландшафтних об’єктів на суміжні новостворені поселення утворилося 144 назви (15,123%), напр.: *Висунь* (р.Висунь), *Єланець* (р.Єланець), *Біла Криниця, Криве Озеро*.

2.2. За другим принципом номінації поселень виникали також ойконіми при перенесенні назв відомих населених пунктів на новостворені поселення з додаванням часто відповідних афіксів, що виражали демінутивність. На території Тернопільщини вживається 28 таких ойконімів (2,82%), напр.: *Вишнівчик* (пор. Вишнівець), *Дзвинячка* (пор. Дзвиняч), а на території Миколаївщини перенесення назв давніших населених пунктів на новостворені часто здійснювалося також за до-

помогою компонента *ново-* або відповідних атрибутів, напр.: *Дарниця, Львів, Новокиївка, Новополтавка, Нова Одеса, Червоний Київ* і ін., разом 121 назва (12,58%).

2.3. Окремим способом реалізації другого принципу номінації поселень на території Миколаївщини є перенесення найменування церкви на те поселення, в якому вона знаходиться, напр.: *Архангельське, Богородицьке, Вознесенське, Петропавлівка* та ін., усього 17 назв (1,77%).

2.4. Називання поселень через означення розташування місцевості, де вони локалізовані, напр.: *Загороддя, Підгір'я, Прибужжя*. На території Тернопільщини таких ойконімів ми виявили 14 (1,41%), а на території Миколаївщини тільки 5 (0,52%).

За другим принципом номінації поселень на території Тернопільщини утворено 160 ойконімів (16, 29%), а на території Миколаївщини – 270 (28, 35%).

3. Номінація поселення через відображення в його назві індивідуальних особливостей (ознак) самого населеного пункту.

3.1. За третім принципом номінації поселень на території Тернопільщини утворилися ойконіми на зразок: *Волиця, Городище, Дзвенигород, Новосілка Старе Місто*, всього 28 назв (2,82%), а на території Миколаївщини таким способом виникли ойконіми: *Воля, Приют, П'ятихатки, Світла Дача, Трихати*, разом 25 назв (2,59%).

3.2. Третій принцип номінації поселень репрезентують також ойконіми у формі субстантивованих прикметників, що первісно були атрибутами складених назв поселень, або ж відад'єктивні іменники, напр.: *Біла, Кальне, Криве, Лопушина, Солоне, Товсте* і под., разом 30 назв (3,02%). Значне число поселень Тернопільщини на зразок: *Барвінкове, Весняне, Зоряне, Мирне* і ін. виникли у післявоєнний період і є штучними назвами.

На території Миколаївщини ойконіми у формі субстантивованих прикметників в абсолютній більшості є новітніми утвореннями двох типів: перші вказують на розмір, призначення, характер об'єкта напр.: *Безводне, Веселе, Вишневе, Лісове, Морське* (разом 90 назв – 9,35%), другі виражають відношення іменованого об'єкта до іншого населеного пункту (разом 65 одиниць – 6,35%, напр.: *Богданівське, Горохівське, Димівське, Київське, Острогірське* та под., разом 155 назв (16,11%).

Ми свідомі того, що значна частина таких назв є штучними дериватами ХХ ст.

3.3. До утворень за третім принципом номінації поселень зараховуємо і ойконіми, що відображають етнічну приналежність громади, поселення, напр.: *Бесарабка, Богемка, Болгарка, Новоукраїнка*, всього 12 назв (1,25%).

Разом за третім принципом номінації поселень виникли на території Тернопільщини тільки 58 ойконімів (5,85%), а на території Миколаївщини – відповідно 192 ойконіми (19,96%).

4. Номінація поселення через відображення в його назві економічно-виробничих, суспільно-політичних чи інших факторів. а також пам'ятковості.

4.1. На Тернопільщині за цим принципом номінації поселень виникли ойконіми на зразок: *Демня, Майдан, Рудня* і под., усього 10 назв (1%), а на території Миколаївщини – лише 2 назви: *Агрономія* і *Тузли* (турецької *tuzla* “солеварня”).

4.2. За цим принципом номінації поселень на території Тернопільщини практично не утворювалися назви поселень у честь конкретних осіб. У той же час на території Миколаївщини на честь переважно російських партійних і військових функціонерів названо 37 поселень (3,85%) на зразок: *Воровське, Кірове, Куйбишевка, Леніне, Мічуріне, Суворовка* і т.п. Одночасно в обох регіонах появилися у ХХ ст. назви населених пунктів, які є своєрідними *ідеологемами*, що створені для декларування здобутків радянської влади на зразок: пов'язані з радянським минулим, напр.: *Жовтневе, Комсомольське, Радянське* і под., усього 19 назв (1,91%) на території Тернопільщини і понад 85 назв (8,83%) на території Миколаївщини, напр.: *Благодатне, Братське, Жовтень, Красне Знам'я, Октябр, Пам'ять Комунарів* і под.

До ойконімів, що виникли в результаті четвертого принципу номінації поселень на території Миколаївщини ми зараховуємо також ойконіми, що з'явилися у 40-их роках ХХ ст. замість чужоземних, крім російських, а також описових чи “немилозвучних”, напр.: *Добрянка* (зам. Рено), *Єфремівка* (зам. Нейфельд), *Знам'янка* (зам. Селище радгоспу “Красне Знам'я”) і под., усього 55 назв (5,72%).

Разом за четвертим принципом номінації на території Тернопільщини утворилося 19 назв поселень (1,91%), а на Миколаївщині – 179 (18,6%).

Поза виділеними принципами номінації поселень в ойконімії Тернопільщини залишилися 27 назв поселень, які етимологічно та словотвірно є непрозорими, напр.: *Білоскірка, Бліх, Висічка, Нивра* та ін., разом 27 назв (2,72%). На території Миколаївщини таких назв ми виявили 27 (2,8%), напр.: *Волна, Дворянка, Канітанка, Секретарка, Тронка, Чорталка* і под. Крім цього, в ойконімії Миколаївщини вживається ряд назв російського походження, пор. *Гражданка, Нечаяне, Октябрь, Первомайське, Приют* і под.

Підсумовуючи сказане вище, можемо стверджувати, що вирішальне значення при формуванні ойконімії системи краю має час та спосіб його заселення. Територія Тернопільщини належить до числа давно заселених. Доказом цього є наступне: 1) значне число тутешніх назв поселень уперше фіксується уже в давньоруських літописах, напр.: *Збараж, Крем'янець, Теревовль, Шумськ* і ін.; 2) наявність в ойконімії Тернопільщини архаїчних словотвірних моделей на *-*jь* (*-*je, -*ja*), *-ичі, -ів* (<*-ов*), *-ин, -івці, -инці, -ськ, -иця* та ін.; 3) територія краю заселялася поступово, еволюційним шляхом. А територія Миколаївщини належить до числа новозаселених, хоча археологічні пам'ятки, які були виявлені в окремих населених пунктах краю, говорять, що тут у далекому минулому було осіле життя, однак назви тих поселень не збереглися. Масове заселення території Миколаївщини розпочалося після завершення російсько-турецької війни. Нові назви поселень найчастіше творилися за допомогою суфікса *-івк-а*, а також суфіксів *-ов-е/-ев-е* та *-ин-е*. Нижче подаємо порівняльну таблицю реалізації чотирьох принципів номінації поселень на території Тернопільщини та Миколаївщини.

Продуктивність принципів номінації поселень на території Тернопільщини та Миколаївщини

№	Принципи номінації	Тернопільщина		Миколаївщина	
		к-сть назв	%	к-сть назв	%
I.	Номінація поселення через відображення в його назві зв'язку з найменуванням окремої особи				

	або групи осіб				
1.1.	Ойконіми, що виражають приналежність	409	40,6	264	27,44
1.2.	Ойконіми, що походять від групи осіб зі значенням патронімістості	193	19,16	-	-
1.3.	Ойконіми, що походять від групи осіб зі значенням родинності	71	7,16	13	1,35
1.4.	Ойконіми, що походять від групи осіб з локально-етнічним значенням	15	1,51	-	-
Разом		724	72,98	277	28,79
II.	Номінація поселень через відображення в його назві найменуванням сусідніх об'єктів				
2.1.	відображення об'єктів різного характеру	118	11,89	144	15,12
2.2.	відображення назв поселень	28	2,82	121	12,58
2.3.	відображення назв церков	-	-	17	1,77
2.4.	відображення локалізації місцевості	14	1,41	5	0,52
Разом		160	16,13	287	30,13
III.	Номінація поселень через відображення в його назві індивідуальних особливостей самого населеного пункту				
3.1.	відображення типу поселення	28	2,82	25	2,59
3.2.	відображення означення поселення у формі субстантивованого прикметника	30	3,02	155	16,11
3.3.	відображення етнічної приналежності			12	1,36
Разом		58	5,85	192	19,96
IV.	Номінація поселень через відображення в його назві економічно-виробничих і політичних факторів і пам'ятковості				
4.1.	відображення економічно-виробничих факторів	10	1	2	0,2
4.2.	відображення пам'ятковості	-	-	37	3,84
4.3.	відображення ідеології і перейменування	19	1,91	140	14,55
Разом		29	2,92	179	18,6

Номинаційно непрозорі назви поселень	21	2,12	35	3, 63
Всього	992		962	

Як бачимо, на давно заселеній території Тернопільщини більше 75% усіх ойконімів утворилося за першим принципом називання і порівняно небагато назв утворилося за другим і третім принципами. У той же час на території Миколаївщини то на території Миколаївщини усі принципи називання поселень практично в однаковій мірі використані при творенні тутешніх ойконімів, що однозначно підтверджує новітність ойконімійної системи Миколаївщини.

ЛІТЕРАТУРА

- Бучко: Бучко Д. Основні принципи і способи номінації поселень у Галицькій землі (за даними реєстру поселень з 1670 р.) // Українська мова. – № 4. – Київ, 2009. – С. 41-51.
- Коутс: Coates R. A speculative psycholinguistic model of onymization// Proceedings from the International Symposium, Roma, 2005, pp. 3-13. Подаємо за працею А. Суперанская. Ономастика начала ХХІ века. – Москва, 2009. – 80 с.
- Редько: Редько Ю. Словник сучасних українських прізвищ: У 2-ох томах. – Львів: НТШ, 2007.
- Уфимцева: Уфимцева А. А. Лексическая номинация (первичная нейтральная)// Языковая номинация (виды наименований). – Москва: Наука, 1977. – С. 5-85.
- Язык. ном.: Языковая номинация (общие вопросы). – Москва: Наука, 1977. – 359 с.

Dmytro Buchko, Hanna Buchko. Characteristics of Ukrainian early and newly settlements nomination (based on oykonymy of Ternopil and Mykolaiv regions)

An attempt to define the usage of four principles of settlement nomination in oykonymy of early settled Ternopil region and newly settled Mykolaiv region has been made in the article. The oykonymy analysis of these territories has shown that the dominant principle in Ternopil region is the first nomination principle – the nomination of a settlement by means of reflection of a certain person's name or a group of people's name in its name (example: Zbarazh, Zboriv, Husyatyn; Biloholovy, Vasylykivtsi, Mykulyntsi), but oykonymy of newly settled Mykolaiv region mostly experiences the use of the second and the third principles: 1) the

name of the settlement reflects (Brid "Water Crossing", or Krynychky Wells"); 2) the name of the populated place reflects its individual features (Volya "Freedom", Bezvodne "Waterless", Tovste, "Thick").

Key words: oykonym, nomination principle.

УДК 811.161.2:81'373.2

Михайло Торчинський(Хмельницький)

ЕТНОКУЛЬТУРНА ЗНАКОВІСТЬ ВЛАСНИХ НАЗВ

Важливим складником значення оніма є культурний компонент, тобто зв'язок власної назви з культурою народу, що її створила. Найбільш яскраво він проявляється у пропріальних одиницях, які є визначальними для певного етносу. Передусім це антропоніми, міфоніми й ідеоніми, рідше – топоніми і космоніми, епізодично – прагматоніми та ергоніми.

Ключові слова: антропонім, етнос, культура.

На зв'язок онімів із культурою вказували і вітчизняні, і зарубіжні дослідники, які зазначали, що власні назви – це насамперед елементи культури, через які у мові відбиваються історія заселення краю, міграції населення, економіка, вірування, традиції, що забезпечує стійкий зв'язок ономастики з етнолінгвістикою. Саме мова як „об'єднана духовна енергія народу” [Гумбольдт: 378] формує його образ, тому етнолінгвістичний аспект наукових досліджень передбачає вивчення наслідків впливу на мовну структуру міфології, психології, звичаїв, побуту, вірувань, обрядів, загальної культури й менталітету етносу [див. Кочерган: 16]. Безперечно, такий висновок ґрунтується на троїстому уявленні про сутність власної назви, специфіку якої, наприклад, М. В. Горбаневський визначає як поєднання трьох основних чинників: *лінгвального, соціального, культурно- історичного* [Топонимия и общество: 51].

Найчутливішим показником культури народу є лексика, адже в слові, а особливо в назвах, – все наше культурне багатство, яке